

ובהרת בחיים

גליון שבועי במשנת מרן האור החיים הק' זיע"א

באור החיים תולדות רבנו הק'

פרק שמיני: תהפוכות

רבי משה בן עטר מתמנה לנגיד ראשי

ביקש רבינו לישב בשלווה, קפצו עליו צרות הרבה. בעוד עובדת היותו חתן הנגיד אמורה היתה להביא לו מלוא חפניים של שקט ומנוחת הדעת, הרי שעם הזמן, קרה ההיפך הגמור.

חיי הנגידים, כאמור, לא היו קלים כלל ועיקר. היותם קרובים אצל המלך המטורף, מולאי איסמאעיל, היטיבה לעיתים עם אחיהם הנדכאים והמעונים, אך העמידה אותם בקו חזיתי ראשון מול התפרצויות הזעם שלו, שהביאו אותם לא אחת לידי סכנה של ממש. כך למשל, בשנת תפ"ב, אחרי שכבר בקנס הקודם שהטיל עליו, רושש המלך את רבי משה לחלוטין, שב והטיל עליו מס עצום נוסף, אלא שבפעם זו ויותר לו בסופו של דבר.

"...אח"כ בשנת התפ"ב הלשינו עליו למסיר"ה

וקנסו עשרים וחמשה ככרים ונתפשר עם

המלך בינו לבינו ונתפייס..."

בינתיים הלך מעמדו של רבי משה בן עטר והתחזק, עד שהתמנה לנגיד ראשי על כל יהודי מלכות מרוקו, על מקומו של הנגיד הקודם, רבי אברהם מאימראן ז"ל שהלך לעולמו.

"...ובש' התפ"ג ליצי' נלב"ע הנגיד ה"ר אברהם מאימראן בר"ח טבת. של שנה הנו' ובתשרי של שנת התפ"ד מת משה אחיו של כה"ר אברהם מאימראן הנו', ובש' התפ"ד נתגדל הר"מ ן' עטר עם המלך וגדלו על כל היהודים אשר תחת ממשלתו להיות נגיד עליהם..."

הגלגל מתהפך

אבל דווקא בימים ההם, סמוך להתמנותו כנגיד ראשי, הלכה התאכזרותו של המלך כלפיו וגברה. מעמדו הבכיר כנגיד, וגם ידידותו רבת השנים עם המלך, לא עמדו לו בשעת זעמו של המושל העריץ. ולא ארכו הימים עד שהגיעו הדברים לידי גזר דין מות!

"ביום ז' לאדר של ש' תפד"ה הנו' גזר המלך על הר"מ ן' עטר הנו' לישרף ואחר שהוציאוהו לבית השריפה הצליהו הקב"ה וקנסו עשרים ככר של כסף. השי"ת ימלא חסרונו וחסרון עמו ישראל כ"י"

ככל הנראה לא עמד לו לבו הרגיש של רבי משה בן עטר באימות המוות שנפלו עליו ובאימים ובפחדים שהיו מנת חלקו. ההמשך הגרוע לא איחר מלבוא.

בעוד באופן יחסי לסערות שחלפו על ראשם של יהודי מרוקו כולה, ישב רבינו כעת ברוגע ובבטחה על שולחן חותנו, ועסק בתורה ובהפצתה; ניחת על ראשו האסון המר: בשנת תפ"ה נלקח לבית עולמו חותנו, הנגיד רבי משה בן הנגיד רבי שם טוב בן עטר.

המשך בשבוע הבא

'בכספה וגם כלתה נפשי לחצרות בית ה' לבי ובשרי ירענו אל ק-ל חי'.

לבטל את הרצון העצמי מפני רצון שמים

'על פי ה' יסעו בני ישראל ועל פי ה' יחנו, כל ימי אשר ישכון הענן על המשכן יחנו'.

(במדבר ט יח)

בני ישראל הולכים במדבר, וכמו שכתוב בפרשת דברים "המדבר הגדול והעורא".

והנה מגיעה חניה. באופן טבעי אמורים לשמות, מהרפיה והמנוחה.

אומר האור החיים הקדוש, בפרשת השבוע מפרטת התורה את סדר הליכתם וחנויתם של בני ישראל, והתורה חוזרת שוב ושוב "על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו".

להגיד שבחן של ישראל:

החניה נעשית. לא כי יותר טוב להיות במקום אחד מאשר ללכת, אלא: על פי ה'. כי כך ה' אמר.

"ובהאריך הענן, יש תניה ארוכה יותר, השמחה הטבעית בוודאי גדולה יותר. מדיגישה התורה שוב, מדוע עשו זאת - "על פי ה' יחנו".

וגם כאשר מסיימים את החניה, "על פי ה'".

בתניה קצרה ככל שתהיה, או ארוכה ככל שתהיה, בכל מקרה ובכל מצב, הם עשו זאת לא מפני סיבה אחרת, אלא רק כדי לעשות רצון ה'.

השמחה מעוררת השפעות טובות

'וישת אל המדבר פניו'. (במדבר כד א)

אפשר לחשוב מה כבר יכול להיות מלכעוס... מה כבר קרה...

בלעם הרשע עשה כל מה שרק היה נראה לו, כדי לעורר חס וחלילה קללות על עם ישראל.

כמה פירושים נאמרו בזה, רצה להוכיח את חטא העגל, ועוד.

מבאר האור החיים הקדוש: המדבר הוא מקום של הקליפות, המקום של כוחות הטומאה השונים את

המשך בעמוד ג'

פניני אור החיים

'ורחמיו על כל מעשיו'

'ויעקב נסע סוכותה וגו', ולמקנה עשה סוכות, על כן קרא שם המקום סוכות'.

(בראשית לג יז)

האם יש חידוש בבניית סוכה למקנה, שהדבר יצדיק לקרוא למקום על שם המאורע?

אומר האור החיים הקדוש:

'אולי כי עשה דבר חדש בחמלתו על המקנה, מה שלא עשה כן אדם קודם, שיכין סוכה לבהמות'. האור החיים הקדוש מבין שאם הפסוק רואה בכך חידוש, כנראה עד אז לא היה מקובל לבנות סוכות לבהמות. יעקב אבינו, בחמלתו על הצאן, הלך ובנה להם סוכות.

פעולה כזאת, הנעשית לראשונה כדי למנוע צער מבעלי החיים, מצדיקה לקרוא למקום על שמה.

'על כן קרא שם המקום סוכות'.

שמחו בה' וגילו צדיקים

'וירא ה' אל אברם ויאמר לזרעך אתן את הארץ הזאת ויבן שם מזבח לה' הנראה אליו'.

(בראשית יב ז)

הקב"ה נראה אל אברהם אבינו, ומבטיח לו דברים גדולים.

'לזרעך אתן'. הוא כבר בן שבעים וחמש ואין לו ילדים. כעת ה' מבטיח לו 'לזרעך אתן' - משמע שיהיו לו ילדים. הבטחה עצומה.

זאת ועוד: הארץ המובטחת תהא לבניו. 'לזרעך אתן את הארץ הזאת'.

אברהם אבינו מאושר, שמח ומודה לה', ובונה מזבח להקריב קרבות תודה.

אומר האור החיים הקדוש: הבה נתבונן מה היא עיקר שמחתו של אברהם אבינו.

שמחתו ואושרו העיקריים הם: 'ויבן שם מזבח לה' הנראה אליו'.

הוא שמח שהשם נגלה אליו. את קרבת השם הוא חפץ, נפשו חיכתה לה'.

הוא מצויד בברכות ובהבטחות, אך העיקר אצלו 'שובע שמחות את פיך'.

ספיר ויהלום פניני מוסר ויראת שמים בפרשה

בתוך עמי אנוכי יושבת

דבר זה יש לנו לזכור ולהשיב אל ליבנו, ששלמות מצוות סוכה היא הכנסת אורחים, ואף האושפיזין הקדושים מזהירים על כך לכל מי שרוצה לארחם.

בזוהר הקדוש כתוב, שאם אין האדם נוהג כן, אזי קמים האושפיזין משולחנו ואומרים עליו פסוקים שונים בגנותו. לעומת זאת, אם מעניק משולחנו לעניים, אומרים עליו האושפיזין פסוקים בשבחו.

ממשנתו של הרב הקדוש **רבי חיים מצאנז** ז"ע בעל 'דברי חיים' למדנו, שעיקר נוי הסוכה הוא האורחים המקשטים את הסוכה.

מסופר שפעם אחת ראוהו יושב בערב סוכות, ועל פניו שריה דאגה גדולה עד מאוד.

החסידים ובני הבית התמלאו פחד ויראה שמה אירע, חלילה, איזה מקרה רע, ושאלוהו לפרש דאגתו. השיב הרבי כי דואג באיזו זכות יתאפשר לו להיכנס לתוך הסוכה הקדושה, ולאחר מחשבה הסיק כי רק עצה אחת יש לו: אם יהיה לו ממון לחלק לצדקה, כי זוהי ההכנה המעולה ביותר להכין עצמו לכניסה לסוכה.

על כן, ביקש מהם הרבי עצה כיצד ישיג סכום מעות לחלקו לצדקה.

לאחר מכן התבטא הרבי ואמר:

"יבואו ימים אשר הרבנים ייטיבו לקשט סוכותיהם עם ציורים נאים, אבל אצלנו - מצוות הצדקה היא הקישוט הנאה ביותר."

דבר מפליא סיפר הרב הקדוש **רבי חיים מאנטיניא** ז"ע, אודות זקנו, הרב הקדוש **רבי פנחס מקוריץ** ז"ע:

מענקי הדורות היה רבי פנחס, איש קדוש ומפורסם מאוד בצדקותו.

בתחילת דרכו כמעט ולא ידעו על גדלותו, הוא הסתופף בצל הבעל שם טוב הקדוש ועבד את עבודתו עם מדרגותיו הנשגבות, אך לא התפרסם בשער בת רבים.

לימים, החל להתפרסם, ולפניו החלו לבוא אנשים בעלי מדרגה ופשוטים כאחד, כדי לחזות בעבודתו הקדושה ולשאלו בעצתו.

לכאורה, צריך היה רבי פנחס לשמוח באנשים הבאים אליו, אלא שבעיניו לא מצא הדבר חן, הן משום שהרגיש כי הדבר מפריע לו בעבודתו, והן משום ענוה שהייתה בו, ולא החזיק עצמו ראוי להיות רבי לחסידים.

למרות התנגדותו, נוכחו רבים בגדלותו ומיום ליום הרבו לבוא אליו לשאול עצה וברכה, וככל שהעריף עליהם מברכותיו - כן התרבו הבאים להסתופף בצל קורתו ושמעו יצא למרחקים.

דלתו פתוחה היתה בפני ההמונים, שבאו ממקומות רחוקים להגיש לפניו פתקאות ולשאול את פיו בדרכי עבודת הבורא, והוא קיבלם בסבר פנים יפות והעניק לכל אחד כמשאלת ליבו.

חש רבי פנחס כי משא כבד הוטל עליו, והחל להצטער על אשר אין ביכולתו לעבוד את הבורא ברוגע, כמימים ימימה. מיום שהחלו לבוא ההמונים לא היו עתותיו בידו ולא יכול היה ללמוד ולהתפלל כראוי, לפי מדרגותיו.

לא ידע רבי פנחס את שעליו לעשות, אולם מוחלט

היה בליבו שההמוניות הסובבת אותו - אינה מתאימה לו כלל, ועליו לפעול לצמצמה ביותר.

ניסה רבי פנחס למנוע את ההמון מלבוא אליו, וככל שניסה - לא עלה בידו, מאחר והאנשים ידעו על צדקותו, שהוא איש אלקים, רצו בקרבתו, והגיעו אליו בכל דרך אפשרית.

באין ברירה בידו, נעמד רבי פנחס להתפלל, וכך היתה תפילתו:

"רבונו של עולם, עשה שלא אמצא חן בעיני אנשים. אדרבה, עשה שאהפך לבזוי ונתעב בעיני אחרים, כך לא ימשכו אלי, ויניחו לי ולנפשי"

ואכן, 'צדיק גוזר', והקדוש ברוך הוא מקיים. רבי פנחס התפלל ממעמקי ליבו, וכך היה. אנשים חדלו מלבקרו, ולא זו בלבד, אלא שכאשר היה מהלך בעיירה, היו בני האדם מתרחקים ממנו, והיו מפנים את ראשיהם אל הצד, וכל חינו אבד כלא היה.

הדבר לא נגע כלל לליבו של רבי פנחס, אדרבה, הוא שמח מאוד, כיוון שהתנגעג לאותם ימים בהם יכל ללמוד ולהתפלל באין מפריע.

אמנם פעם אחת הפריע לרבי פנחס הניתוק ששרר בינו לבין ההמונים:

חג הסוכות הגיע. נוהג היה רבי פנחס בכל שנה להזמין אל ביתו מספר חלמידי ישיבה או אנשים מן העיר, שיעזרוהו לבנות את סכתו, והאנשים, שראו בכך זכות, שמחים היו מאוד לעזור לו.

הפעם, נפש חיה לא הסכימה לבוא. איש לא אהב אותו, וממילא לא היה אחד שבא לעזרתו, איש לא רצה בקירבתו, והכול הפנו לו עורף.

כיוון שלא היה מוכשר בענף הבניה, לא ידע רבי פנחס את נפשו, כיצד יעלה בידו להקים את הסוכה.

מחוסר ברירה, מאחר שלא מצא חן בעיני אף יהודי, נאלץ לשכור גויים שיבנו את סוכתו. אלא, שלרבי פנחס לא היו כלים מתאימים לבניית הסוכה, ואף לא היה לו ממין להשאיל. הרבנית נאלצה ללכת ולשאול כלי עבודה מאחרים, וגם זה עלה בידה רק בקושי רב, בשל היחס ששרר כלפי בעלה.

כמה שעות בודדות נותרו עד התקדש החג, כאשר לבסוף עלה בידם להתקין סוכה רעועה וקלושה ביותר.

מתוך מצב שפל זה, מיהר רבי פנחס אל בית הכנסת לתפילת ליל החג, על מנת שלא להחמיץ את ההזדמנות להזמין אורח לסעודת החג.

נהוג היה באותם ימים, שהאורחים שרצו להיות מוזמנים לסעודה, עמדו בירכתי בית הכנסת בתום התפילה, ובעלי הבתים המארחים היו מזמינים אותם לבתיהם בדרכם החוצה.

למרבה הצער, לא עלה בידו של רבי פנחס הדבר בנקל, ואפילו האנשים שלא היה להם מקום לאכול, והשתוקקו נושאות להיות מוזמנים לסוכה בה יוכלו ליהנות מסעודת החג, סירבו להענות להזמנתו. לבסוף, באו על סיפוקם כל המבקשים להם מקום לסעוד בו, ומכל בעלי הבתים שביקשו אורח, נשאר רק הצדיק רבי פנחס בגפו, בלי אורח לסוכה.

בלב מלא צער ועצב פנה הצדיק לביתו, כשהוא מבין שיתכן ולעולם לא יזכה לארח איש בביתו, אפילו לא לחג הסוכות. בליבו דאב על כך שאף

זה חלק ממחיר חירותו מעל הציבור, כפי שביקש בתפילתו לפני הבורא, והחל להעלות ספקות בקרבו האם שווה חרותו נזק שכזה.

משהגיע לסוכתו, החל לומר את נוסח ההזמנה לאושפיזין: 'אזמין לסעודתי אושפיזין עילאין'.

רבי פנחס היה ללא ספק אחד מיחיד הסגולה שהיה זוכה לראות את שבעת הרועים בכל שנה ושנה. גם השנה נשא את עיניו מעלה, ולמול עיניו התגלתה דמותו של אברהם אבינו, האושפיז הראשון, כשהוא עומד מחוץ לדלת הסוכה וממתין רחוק ממנה.

קרא אליו רבי פנחס: "אברהם אבינו! מדוע לא תיכנס לסוכתך? מהו חטאי ופשעיי?"

השיב לו אברהם:

"אני נושא את דגלה של מדת החסד, ואני משרת את הבורא רק על ידי נדיבות הלב של אנשים, לא אצטרף לשלחן שאין בו אורחים."

משהבין רבי פנחס כי כלתה אליו הרעה, מיהר והתפלל שישבו המצב לקדמותו, ושימצא חן בעיני האנשים בדיוק כפי שהיה בעבר.

גם כאן נענה בתפלתו, ותוך זמן קצר צבאו שוב המוני אנשים על דלתו, לבקש ממנו הדרכה בעבודת הבורא, ברכות והזכרות, עד שנעשה לרבי גדול ולפועל ישועות בקרב הארץ.

אכן, כבר לא יכול היה רבי פנחס להקדיש את כל זמנו ללמוד תורה, לתפלתו ולברכותו, אך הודות לאורחו הקדוש בחג הסוכות, כאשר נוכח לראות את חשיבותה של מדת החסד, להתחסד עם הבריות, ראה גם בעבודתו זו את מילוי רצונו של הבורא בעולם.

וצדקה תהיה לנו

את חשיבות מתן הצדקה לעניים בערב החג חידד הגאון **רבי יהודה אסאד** ז"ע באמצעות רעיון נפלא:

חכמינו ז"ל דרשו **במסכת שבת** (קלג): מלשון הפסוק 'זה א-לי ואנוהו' (שמות טו ב), שנאמר בלשון נוי, שיש להתנאות לפני הבורא בעשיית המצוות. לא די בקיום המצוה בלבד, אלא יש להקפיד שתהיה המצוה נאה ומהודרת.

וכיצד? הביאו חכמים מספר דוגמאות לכך:

כשבונים סוכה - יש לעשותה נאה, וגם הלולב, הניטל כאחד מארבעת המינים, יש להקפיד שיהיה מושלם ביופי ובהדר.

באופן שונה דרש התנא **אבא שאול** את המלה 'ואנוהו', ולדבריו היא מלשון 'אני והוא', ומלמד שעל האדם להידיק בדרכיו של הקדוש ברוך הוא, וכפי שהבורא חנון ורחום, כך על האדם להיות חנון ורחום.

אמר על כך רבי יהודה אסאד, שכיון ששמע אבא שאול את דברי קודמו, שאמר שהפסוק 'זה א-לי ואנוהו' בא ללמד שיש לבנות סוכה נאה וליטול לולב נאה, חשש שמא יהיו אנשים שסיקו שדי בכך כדי לצאת ידי חובת המצוה, וידי חובת הידור מצוות החג, ולא יעלו על דעתם כלל שיש חיוב לדאוג לאוכל עבור העניים.

לכן נזעק מיד אבא שאול ואמר, שתבת 'ואנוהו' באה ללמדנו עוד: שעלינו להיות דומים במעשינו למעשי הבורא, וכפי שהקדוש ברוך הוא חנון ורחום, והוא זן ומפרנס את בריותיו, כן עלינו

המשך מעמוד א'

עם ישראל.

ומה עשה בלעם, וישת אל המדבר פניו, 'פניו' הוא לשון כעס, כמו שנאמר 'פני ילכו' שהוא לשון כעס.

מפעמים דבריו של האור החיים הקדוש: רצה בלעם שתתעורר הקליפה באמצעות הכעס: בדרך שתתעורר הקדושה בשמחה ובלב טוב: כי כל אחד יתעורר למינו.

והדרת פני זקן

'מפני שיבה תקום והדרת פני זקן, ויראת מאלוקיך אני ה'.' (ויקרא יט טז)

כלנו מייחלים להגיע לימי זקנה ושיבה לאורך ימים.

מגיע אדם לימי זקנתו ומביט לאחוריו, מה עשיתי במשך שנים. מה הספקתי ואיך היו חיי.

הגמרא במסכת סוכה מתארת את מעמד 'שמחת בית השואבה' בבית המקדש. אלו שזכו לחיות את שנותיהם כראוי, ניצלו את זמנם לתורה ומצוות ונמנעו מלחטוא, היו משוררים בהודיה לה' מתוך שמחה פנימית 'אשרי ילדותנו שלא ביישה את זקנותנו'. הרגשה נפלאה של אדם שלא קלקל ולא כילה ימיו להבל.

לעומתם, בעלי התשובה אשר זכו לעת זקנתם לשוב ולהתקרב וניצלו מחיי ההבל שהיו שקועים בהם, הם הודו בצורה שונה 'אשרי זקנותנו שכיפרה על ילדותנו'. הודיה על נס ההצלה הפרטי שלהם.

הבט אל עבר העתיד, אומר האור החיים הקדוש - והדרת פני זקן - תכבד את הזקן שבך!

כבר מצעירותך תחשוב על הזקן שבתוכך ותכבד אותו, תתנהג כל ימך כראוי, וממילא תוכל לומר אשרי ילדותך שלא ביישה את זקנותך.

כל יום ראוי, כל מעשה ראוי, תורם לך.

האחדות סיבת ההצלחה

'ויהי בישרון מלך וגו', יחד שבטי ישראל'. (דברים לג ה)

אומר האור החיים הקדוש, מתי 'בישרון מלך', אימתי תהיה מלכות ישראל מתקיימת, בעת שיהיה 'יחד שבטי ישראל'.

כשישראל יחד, באחדות, הם 'ברום גדר ההצלחות' כלשון האור החיים הקדוש. כשמתקיים בהם 'יחד שבטי ישראל' יהיה 'בישרון מלך' - תהיה במלכות ישראל הוויה של קיום.

השלום ואיחוד הלבבות הם כלי מחזיק ברכה.

שטו), שכאשר ספרו לפני הרב הקדוש רבי מנחם מנדל מקוצק זי"ע על צדיק אחד שהעיד על עצמו שהוא רואה תמיד את האושפיזין אצלו בסוכה, השיב על כך: "אני אינני רואה אותם, אבל אני מאמין לדברי חכמינו ז"ל, שהאושפיזין באים אלינו לסוכה, ובאמונה הזאת אנו משיגים יותר משרואים בעיניים, כי אמונה גדולה יותר מראייה!"

דברים נפלאים ומעוררים מצאנו בספר הדרשות 'מאור החיים' לרבנו האור החיים הקדוש זי"ע (עמוד כב), כפי שרשם מפיו תלמידו הגדול רבי משה פרגוק זצ"ל:

ארבעה מינים שבלולב, רמז, האתרוג דומה לחכם שלומד ועושה, דוגמת האתרוג שהוא טוב למאכל וטוב לריח. ההדס דומה לחכם שלומד ואינו עושה, כמו כן יש לו ריח אבל לא טעם. הלולב יש בו טעם אבל לא ריח. הערבה דומה למי שאין לו לא תורה ולא מצוות, גם כן אין לו טעם ולא ריח.

והטעם גם כן ברמז. האתרוג דמיו יקרים כמו שיש אחד בעיר שיש לו תורה ומעשים טובים. ההדס אינו שווה כל כך, ובכך מצוי יותר. הערבה מצויה בכל פינות, דומה למי שאין לו תורה וכו'. ומוזה הקדוש ברוך הוא צונו לאגוד הכול ביחד, כדי שהערבה גם כן יהיה לה זכות עם השאר טובים.

גם כן האתרוג דומה לראש האדם, לולב דומה לברית מילה, השלוש בדי הדס, האחד לידו הימין, והשני לידו השמאל, והשלישי לגוף. והשני בדי ערבה לגללים, כדי שכולם יהיו יחדו בשלום לעבוד את בוראו.

וגם רמזים כולם שהם שבעה, אתרוג לולב ג' הדס ובי' ערבה לשבעה צדיקים, אברהם יצחק יעקב משה אהרן יוסף דוד.

קשה עלי פרדתכם

בפסוק (במדבר טז לה) **'ביום השמיני עצרת תהיה לכם'**, פרש רש"י בשם המדרש, שהענין של שמיני עצרת הוא משל למלך שזימן בניו לסעודה לשמוח אתו באהבה, כיוון שהגיע זמנם להיפרד וליילך ממנו, אמר להם 'עכבו עמי יום אחד'. כך הענין של שמיני עצרת, שאנו נפרדים מהקדוש ברוך הוא אומר הקדוש ברוך הוא 'עצרו עמי יום אחד', ואומר להם 'קשה עלי פרדתכם'.

בספר **'יטיב פנים'** (שמיני עצרת אות ו) כתב הרב הקדוש רבי יקותיאל יהודה מסינעט זי"ע, לפרש בזה, על פי דברי רבנו האור החיים הקדוש זי"ע, אפרשת ואתחנן (דברים ד ט), שפרש הפסוק 'ואתם הדבקים בה' אלקיכם, עפ"י מה שאמרו חז"ל (שבועות לה). שיש הבדל בין קדושת האותיות הדבוקים לשם ה', שהאותיות שלפני ה', כגון 'בה' נמחקים, והאותיות שלאחרי ה', כגון 'אלקיכם' אינם נמחקים.

וזה שאומרת התורה 'ואתם הדבקים בה' אלקיכם', שדבקותם של כלל ישראל בהקדוש ברוך הוא תהיה כמו האותיות שאחרי השם שאינם נמחקים, שרק כאשר בני ישראל דבוקים בהקדוש ברוך הוא, הוא נקרא 'אלקיכם', אבל כאשר אין מתנהגים כראוי אינו נקרא 'אלקיכם', ונפרדים האותיות 'כם' מ'אלקיכם'.

והנה בימים הקדושים האדם פונה את עצמו מכל עסקיו, ובמחשבתו דבוק הוא רק בהשם 'יתברך', ואחרי הימים האלו שכן כל אחד למקומו לעסוק גם בענייני עולם הזה, לבן אומר הקדוש ברוך הוא 'עצרת תהיה לכם', שגם אחרי הימים הנוראים יהיו דבוקים בהקדוש ברוך הוא, ושיהיו מחוברים ועצורים אליו כאותיות 'כם' של 'אלקיכם' שיש בהם קדושה, שאחרי חגג יהיה גם כן עליהם בבחינת 'אלקיכם'.

ולפי זה יתפרש גם הלשון 'קשה עלי פרדתכם', דהיינו פרדת 'כם', שלא יהיו בבחינה זאת לא להיות דבוקים בהשם יתברך, עד שלא יוכל כביכול להיקרא 'אלקיכם' ויצטרך להפריד האותיות 'כם' מ'אלקיכם'.

מוטלת החובה לרחם על העניים ולתמוך בהם במהלך החג.

כשם שחובה עלינו לדאוג לסוכה וללולב נאים ומהודרים, כן חובה עלינו לדאוג שלא תחסר פיתם של העניים, ויהיה להם היכן לסעוד בחג הסוכות - לא פחות מהאופן שאנו דואגים לעצמנו.

האושפיזין

סיפור מופלא על מסירות נפשו של יהודי עבור קיום מצוות סוכה, שבשכרה זכה לראות את האושפיזין, סיפר הרב הקדוש רבי אברהם שלום מסטרופקוב זי"ע, כפי ששמע מאביו, הרב הקדוש רבי יחזקאל שרגא משינאווא זי"ע (מקור חיים, אות רצט):

עני ודל אמצעים היה האיש, וביתו שבקצה הכפר רעוע ומט לנפול.

ירא שמים היה מעודו, ואם כי לא ידע אלא מעט הלכות ודינים, שומר היה בתמימות ובאדיקות כל מה שידע, וכשקרב חג הסוכות לבוא, והכול החלו לבנות סוכותיהם בהדר וביופי, לא היה לו מהיכן להתחיל, באשר מאומה לא היה בידו לרכוש דפנות וסכך.

ערב חג הסוכות. בעוד מספר שעות יתקדש החג על יושבי הכפר, ובראות האיש את סוכתו כי איננה, הלכו הוא וזוגתו אל היער הסמוך כדי לתלוש ענפים מהאילנות לסכך בהם.

נטו צללי ערב ובלב האיש עלה חשש שכבר התקדש היום, ותלישת הענפים - מלאכה אסורה היא.

לב ל יחלל את קדושת החג, החל לתלוש ענפים בפיו ובשיניו, במחשבה שבכך יניצל מחילול קדושת היום, והיו תלישותיו מעלות חבורות ופצעים מדממים בפיו ובשפתיו.

התפעלו בשמים מתמימותו וממסירות נפשו של היהודי לקיים את המצוה, ובשכר זה נשלח אברהם אבינו עליו השלום להתראות עמו בסוכתו פנים אל פנים.

בליל החג, לאחר שבא היהודי מבית הכנסת, הבחין בהלך עני הניצב על יד סתתו, ומכיוון שהסיק כי מחפש העני אחר סעודת חג להיטיב את נפשו, פנה אליו ואמר: "הן אנוכי איש עני ואין כל בידי לכבדך בו, מוטב ותלך אל הבית שממול, שם שוכן גברי נכבד ומעדנים לרוב מצויים על שולחני".

אמר לו אברהם: **"לא באתי לאכול מפתך, ולא ליהנות ממך מאומה, כי אנוכי אברהם אביך ובאתי לסוכתך שתראה את פני בשכר מצוות סוכה שקיימת במסירות נפש ובייסורים"**.

בסיימו את דבריו נעלם ההלך העני והסתלק כלעומת שבא.

גם מי שאינו זוכה לראות את האושפיזין ולחוש בקדושתם, אל לו להתייאש מרוממות החג, כי בוודאי כל איש מישראל זוכה בחג הסוכות שתתקדש נשמתו ותקבל אל תוכה מאור השכינה, המסככת בצלה על כל יושבי הסוכה.

למד זאת הרב הקדוש רבי יהודה אריה לייב מגור זי"ע בעל **'שפת אמת'** (סוכות תרמ"ד), מהכתוב 'למען ידעו דרתיכם' (ויקרא כג מג). תבת 'דרתיכם' נכתבה חסרה, ללא האות ואי, ללמד לבני ישראל שבאחרית הימים, שאף שחסרים הם ממעלתם של הראשונים, מכל מקום יכולים בחג זה לזכות לידיעת הבורא ולדבקה בו.

והוסיף ה'שפת אמת' דבר נורא, שחביבות מיוחדת יש למצוות הסוכה בדורות האחרונים, כי הצדיקים שבדורות עברו הרגישו בחלות שם שמים על הסוכה וראו האושפיזין, ואנחנו, אף כי איננו זוכים לכך, מכל מקום אנו חוסים בצילו, באמונה ששכינת שורה עלינו על ידי הסוכה.

ומסופר (שיח שרפי קודש, ח"א מער"ה) הר"ק מקאצק את

מתיבתא אור החיים

היו צריכין לאור עמוד אש, כי לכל בני ישראל היה אור ה' במושבבותם, אלא לסיבת הליכתם בלילה הוצרכו לעמוד אש, להאיר למרחוק חוץ למחנה ישראל, להכיר מקום שילכו בו חוץ למחניהם. והוא אומרו 'להאיר להם', וטעם אור זה הוא 'ללכת יומם ולילה', פירוש, בשוה, כשם שביום מלבד אור ה' הנוצץ עליהם היו רואים אור למרחוק באור השמש המאיר לעולם כולו, כמו כן היו רואים בלילה באמצעות עמוד האש.

ובזה יטעם ביאור מה שאמר הכתוב בפרשת דברים (א' ל') 'באש לילה לראותכם בדרך אשר תלכו בה', פירוש, 'לראותכם', כדי לראותכם. כדי שתראו אותם. לא כמו שפירש רש"י 'להראותכם' וחסר ה"א, והביא מהנביאים ומהכתובים חבר לה, כי אין אנו צריכים לזה. וביאר הכתוב דבריו כי דברינו יגיד, באומרו 'לראותכם בדרך', ולדבריו היה צריך לומר 'הדרך', אלא הכוונה היא, להיות שהיה להם לישראל אור עולם במושבבותם ולא בדרך אשר עדיין לא באו שמה, לזה אמר כי עמוד (ענן) [אש] טעמו הוא כדי שיראו בדרך אשר ילכו בה, לשון עתיד, והבן, והם דברינו עצמם. ומעתה אין הבלד בין היום ללילה לבני ישראל, ולא היו מכירים זמן יום וזמן לילה אלא על ידי השתנות העננים. וראה גם בספר פענח רזא (פר' בשלח) וז"ל 'וה' הולך לפניכם נכתב זה כדי שלא לתמוה איך ידעו אימת בוקר או ערב כיון שהעננים הקיפם מכל ששה צדדים לכן הודיענו שבהבדל עמוד הענן ועמוד אש היו יודעים עכ"ל'.

הוא אומר, שאין זה פשט אומרים 'לא הלכו אלא לאורו', כי מה בא למעט אם לא שנאמר אור השמש ביום, ואם כן הלילה למה לא יאיר כיום שלא היו צריכין לשמש שהוצרך לעמוד אש להאיר להם'. ולהבין הענין יש לדקדק עוד אומרו 'ללכת יומם ולילה', למה לא הספיק טעם 'להאיר להם' שהוצרך לומר ללכת וגו'. אכן כוונת הדברים היא לעולם, שלא זו אורו יתברך ממחנה ישראל תמיד, כמאמר חז"ל שכתבנו בסמוך, אלא שיש לדעת כי האור הקדוש הלזה לא היה מתפשט חוץ ממחנה ישראל, אלא דוקא במושבבותם. ויש טעם בדבר, ומה גם במדבר הרע שהוא מדור של מחנה טומאה, כי שם הרגיעה הקליפה, כידוע בדברי הקדושים (זוהר ח"ב קפג), וכיון שכן לא היו ישראל יכולים ליהנות מהאור העליון אלא במחניהם, אבל חוץ למחניהם, לילה יחשיך כסדר העולם. והנה אם לא היו ישראל הולכים בלילה כשיחפזו ה' ללכת, לא

בפרשת אמור (ויקרא כד ב) **כתב רבינו: עוד אפשר שנחכוין בסמיכות פרשת מנורה לפרשת סוכה על דרך מה שאמרו ז"ל (ת"כ) בפסוק (שם פסוק ג) מחוץ לפרוכת העדות ז"ל וכי לאורה היה צריך והלא כל המ' שנה שהיו במדבר לא הלכו אלא לאורו, ופירשו התוספות (שבת כב: ד"ה וכו') שלא היו הולכים לאור החמה אלא לאור השכינה שהיו רואים מה שבתוך התפוח וכו' אלא עדות לבאי עולם וכו' ע"כ, והוא מה שנתחכם ה' בסמיכות זה של מצות המנורה למצות סוכה כי בסוכות וגו' (ויקרא כג מג) לומר כי ישראל לצד ענני כבוד לא היה להם אור השמש והליכתם היתה לאורו יתברך, אם כן מצות מנורה אינה אלא לפרוכת העדות עדות לבאי עולם וכו'.**

כענין זה אמר ר"י החסיד בקינות לת"ב (קינה המתחלת ציון הלא תשאל) 'וכבוד ה' לבד היה מאורך ואין סהר ושמש וכוכבים מאורייך', ר"ל שהשמש והירח הם מאורות גשמיים הנותנים אור גשמי ורואים על ידם גשמיות משא"כ כשהיו מוקפים בענני כבוד וכן בביהמ"ק כבוד ה' היה מאורך שהיה להם השפעה כזו של גילוי שכינה עד שבכל דבר שראו בעולם ראו בו כבוד ה' וכבוד ה' היה האור שראו בכל דבר נמצא לפי"ז שענני כבוד עניינו שעל ידי העננים הכירו כבוד ה' בכל הבריאה.

וראה עוד דברי רבינו בפרשת בשלח (שמות יג כא) שכתב: 'ולילה וגו' להאיר' וגו'. קשה לפי דבריהם ז"ל (שבת כב:) שאמרו שכל ארבעים שנה שהיו במדבר לא הלכו אלא לאורו, שהיו רואים אפילו מה שבתוך הספיח. ואין לומר כי על זמן הלילה

גם אתם זכיתם לישועה בזכות רבנו האור החיים הקדוש?

כתבו לנו

למייל המערכת m028039999@gmail.com

או לפקס 02-5385689

או ב'נדרים פלוס' - באר ישראל

אור הישועות מכתבי הלומדים

קבלתי ע"ע לפרסם - ומצאתי דירה בבורו פארק...

סיפור הבא מאפיין את מצוקת הדיור נוסח 'בורו פארק' כאשר אלפים מוטרים ממחסור בדירות להשכרה, דירה לקנייה זה חלום של עשרים בלבד, אנשים מן השורה רגילים, רוקדים משמחה כשהם זוכים למצוא דירה להשכרה שמחירה מעט נמוך מגובה מגדלי התאומים החדש.

במשך מספר שנים - מספר א. צ. - התגוררתי בדירה גדולה בבורו פארק. ביום בהיר החליט המשכיר למכור אותה ונאלצתי לעזוב. אך למצוא דירה אחרת בבורו פארק רחוק, מלהיות דבר פשוט "ביז דערווייל האב איך זיך אריינגעקוועטש אין א בדיעבד'דיגע דירה" כלומר, בינתיים נדחקנו ל"דירת בדיעבד".

בצר לי סיכמתי עם החברותא שלי כך: נקבע לימוד קבוע בספר אור החיים הק'. אם בתוך חודש אמצא דירה נמשיך את הקביעות, ואם לאו - נחל [סוג של 'ובחנוני'...].

חלף חודש, ודירה מתאימה לא נמצאה. אבל מה אומר ומה אדבר לאחר חודש שלם בו זכיתי לחוש ב"זיסער טעם און רוחניותדיגע געשמאק" - הטעם המתוק והגעשמאק הרוחני של הלימוד בספר, אזי כבר לא הייתי מסוגל בשום פנים ואופן להפסיק את הקביעות...

אז קיבלתי על עצמי קבלה חדשה: אם אזכה למצוא דירה ראויה, אפרסם את המעשה!

ב"ה מצאתי ופירסמתי...

מחוברים לחיים

לשמיעת שיעורים ודרשות

חייגו: 03-617-1077

